

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Інститут книгознавства
Українська бібліотечна асоціація

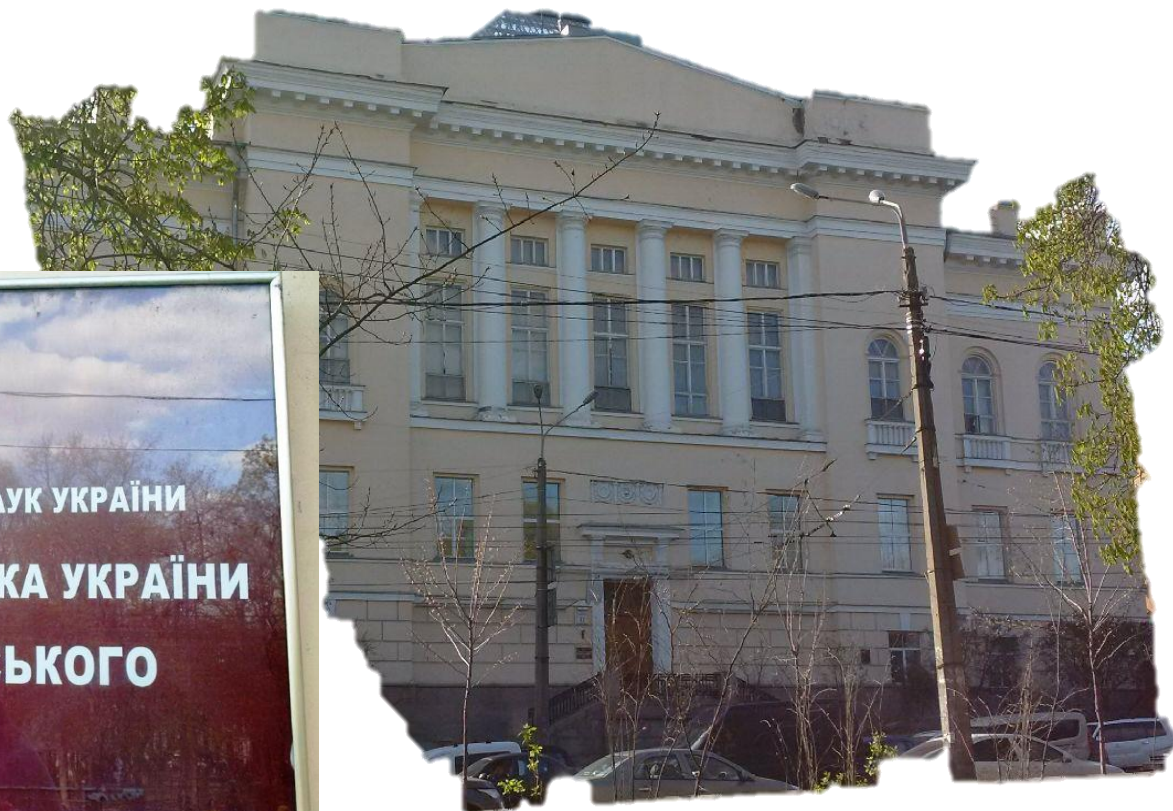

С.Й. Петров
– бібліограф, книгознавець,
педагог

Наукові читання
до сторіччя від дня
народження

25 квітня 2017 р. о 14:00
вул. Володимирська, 62

НАУКОВІ ЧИТАННЯ
на пошану
СТЕПАНА ЙОСИПОВИЧА ПЕТРОВА
(до 100-річчя від дня народження)

Петров Степан Йосипович

(1917 – 1974)

Становлення та діяльність С.Й.Петрова, як бібліографа, книгознавця, викладача вищої школи, тісно пов'язані з Національною бібліотекою України імені В.І.Вернадського.

Народився С.Й.Петров у с. Явкіно на Смоленщині у селянській родині.

Після закінчення неповної середньої школи працював на фабриці та одночасно навчався на робітничому факультеті в Могильові. Закінчив літературний факультет Могильовського державного педагогічного інституту (1941), за фахом – вчитель російської мови і літератури.

С.И.Петров – учасник Другої світової війни

З липня 1941 р. по березень 1946 р.
перебував у лавах Червоної Армії, брав
участь у боях на семи фронтах, мав
поранення. Закінчив війну Гвардії майором,
інвалідом Великої Вітчизняної війни.

Петров Степан Осипович 1917г.р.

Звание: гв. капитан интенд. службы
в РККА с 06.1941 года Место службы: 23
гв. сд 12 гв. ск 3 Уд. А

№ записи: 29655468

Архивные документы о данном награждении:

I. Приказ(указ) о награждении и сопроводительные документы к нему

- первая страница приказа или указа

- строка в наградном списке

- наградной лист

II. Учетная картотека

- данные в учетной картотеке

Подвиг:

Тов. ПЕТРОВ находясь на должности начальника оргпланового отделения дивизии вел работу службы тыла, четко ведет планирование перевозок и работу автотранспорта.

За весь период нахождения т. ПЕТРОВА в должности нач. орг. планового отделения подвоз боеприпасов, продовольствия, ГСМ и другого имущества производится своевременно и четко.

В период разгрома Шнейдамльской группировки противника, тов. ПЕТРОВ возглавил сбор транспортных машин на поле боя.

В повседневной жизни оказывал практическую помощь частям в организации работы по подвозу материально-технических средств и всего необходимого для боя.

[К следующему результату поиска](#)

Петров Степан Осипович 1917г.р.

Звание: гв. ст. лейтенант интенд. службы
в РККА с 1941 года Место призыва:
Шумяцкий РВК, Смоленская обл.,
Шумяцкий р-н

Место службы: 23 гв. сд 14 гв. ск 1 Уд. А
2 ПрибФ

Дата подвига: 01.02.1944-15.02.1944

№ записи: 20801413

Подвиг:

Тов. ПЕТРОВ на фронте Отеч. войны с октября м-ца 1941 г. Работая в должности начальника ОЗО 68 гв. стрелкового полка поставил работу на должную высоту. За 2 года пребывания на этой должности не допустил потерь интендантского им-ва на поле боя. Неоднократно под огнем противника, рискуя жизнью, обеспечивал боевые подразделения необходимым им-вом.

В сентябре м-це 1943 г. т. ПЕТРОВ, как способный и деловой офицер, был назначен на должность помощника начальника орг. планового отделения дивизии, где много уделяет внимание обеспечению частей материально-техническими средствами. В период боевых действий в феврале м-це 1944 г. сумел организовать работу автотранспорта и осуществлять контроль за обеспечением частей им-вом, боеприпасами и продовольствием, благодаря чему боевые подразделения не имели срывов и затруднений в их обеспечении. В боевой обстановке ведет себя хладнокровно, решения принимает продуманные и правильные.

Архивные документы о данном награждении:

I. Приказ(указ) о награждении и сопроводительные документы к нему

- первая страница приказа или указа

- строка в наградном списке

- наградной лист

II. Учетная картотека

- данные в учетной картотеке

Орден Красной Звезды

Орден Отечественной
войны II степени

Бойові нагороди:

- Орден Червоної Зірки,
- Орден Вітчизняної війни II ступеня,
- медалі

Державна публічна бібліотека УРСР (ДПБ, нині – НБУВ)

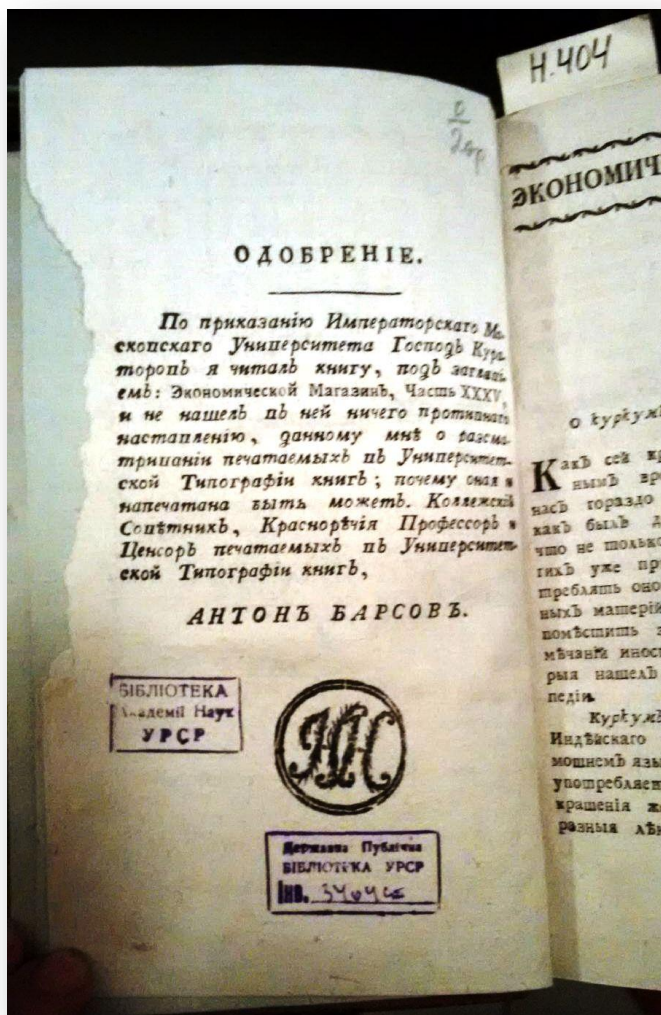
- 1946 р. розпочав роботу старшим бібліотекарем
- 1948 р. – старший бібліограф відділу стародруків
- 1949 р. – завідувач відділу стародруків

З 1947 року паралельно навчався в аспірантурі Київського державного університету імені Тараса Шевченка, потім на 2-му курсі щойно відкритої аспірантури ДПБ (наук. керівник – проф. С.І.Маслов).

У червні 1951 року захистив кандидатську дисертацію на тему «Книговидавнича та книготорговельна діяльність М. І. Новикова».

Поєднання роботи у відділі стародруків ДПБ, де була сформована окрема колекція видань М. І. Новикова (XVIII ст.), з дослідженням теми дисертації дозволили С. Й. Петрову виявити невідомі в бібліографічних джерелах видання, виправити неточності в описах, укласти альбом графічного оформлення новиковських видань.

ДИПЛОМ
КАНДИДАТА НАУК

МФЛ № 01300

Москва 19 июля 1952 г.

Решением
Совета Киевского Государственного Университета им. Т.Г. Шевченко
от 3 июля 1952 г. (протокол N 81)
гражданину
Петрову Степану Осиповичу
ПРИСУЖДЕНА УЧЕНАЯ СТЕПЕНЬ КАНДИДАТА
ФИЛОЛОГИЧЕСКИХ НАУК

Председатель
Совета
А. Голицы
Ученый секретарь
Урицкий

АППЕСТАЦИОННОЕ
ДОЦЕНТА

МАЦ № 026577

Москва 2 сентября 1965 г.

Решением
Высшей Аттестационной Комиссии
от 28 июля 1965 г. (протокол N 44/6)
Петров Степан Осипович
УТВЕРЖДЕН В УЧЕНОМ ЗВАНИИ ДОЦЕНТА
ПО КАФЕДРЕ
"Библиотковедение"
Председатель Высшей
Аттестационной Комиссии
Ученый Секретарь Высшей
Аттестационной Комиссии
М. Шолух
Ванько

У середині 1950-х рр.
відділ стародруків
перейменували на
відділ рідкісних і
цінних книг.

1957 року С. Й. Петров
прийняв до фондів ДПБ
бібліотеку свого
вчителя С. І. Маслова.

Наукові дослідження С. Й. Петрова присвячені вивченню світських видань XVIII – першої чверті XIX ст., надрукованих т. зв. гражданським шрифтом, та їх бібліографуванню.

С. Й. Петров уклав одні з найперших в СРСР каталоги стародруків, що охоплювали фонди окремої бібліотеки – ДПБ:

- «Книги гражданской печати XVIII века» (1956 р.; увійшло близько 3 тис. назв видань 1708–1800 рр.);
- «Книги первой четверти XIX века» (1961 р.; містить описи 2824 видань).

П. Н. Берков (1896–1969), радянський літературознавець, член-кореспондент АН СРСР, спеціаліст з літератури XVIII ст., бібліограф:

«Про книгу я високої думки [...] Я думаю, що вона принесе велику користь і як наукова праця, і як патріотичний акт – свідоцтво того, які величезні цінності знаходяться в Києві, про які мало хто знає і які красномовно говорять про українську культурну діяльність в минулому (збирання та зберігання) і в сучасному (зберігання та опис)».

(29.11.1956. Архів С.Й.Петрова. Переклад з рос.)

У співавторстві з Т. П. Золотар (на фото – друга ліворуч) і за участю Я. Д. Бірюка (перший ліворуч) видав каталог:

Славянские книги кирилловской печати XV-XVIII вв. : описание книг, хранящихся в Государственной публичной библиотеке УССР / Отв. ред. П.Н. Попов. – Киев : Изд-во АН УРСР, 1958.

Четверта людина на фото – І.Ю. Панченко, працював бібліографом, у т. ч. у відділі.

З колегами у відділі бібліотеки

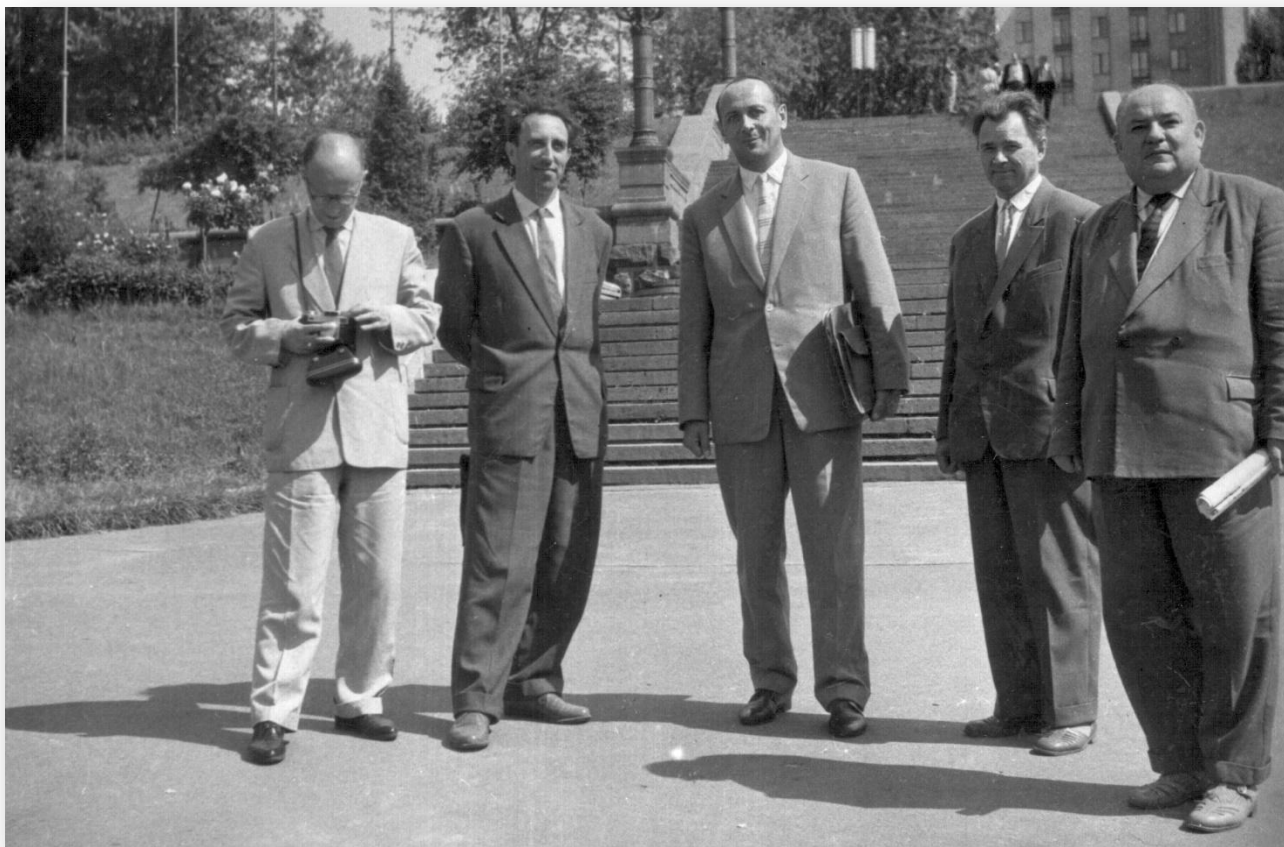

П. М. Попов (1890-1971) – український літературознавець, мистецтвознавець і фольклорист, член-кореспондент АН УРСР (літературознавство та фольклористика:

«Можна сміливо та без перебільшення сказати, що тов. Петров належить до числа найвидатніших книгознавців республіки, є гідним продовжувачем славних традицій своїх учителів – проф.С.І.Маслова, академіка О.І.Білецького. ... Протягом багатьох років ми спільно працюємо на ниві українського книгознавства. ... Позитивні рецензії на його роботи були надруковані в Болгарії, Югославії, Румунії та ін.»

(2-га половина 1960-х років. Архів С.Й.Петрова. Переклад з рос.)

Під час книгознавчої конференції (1963)

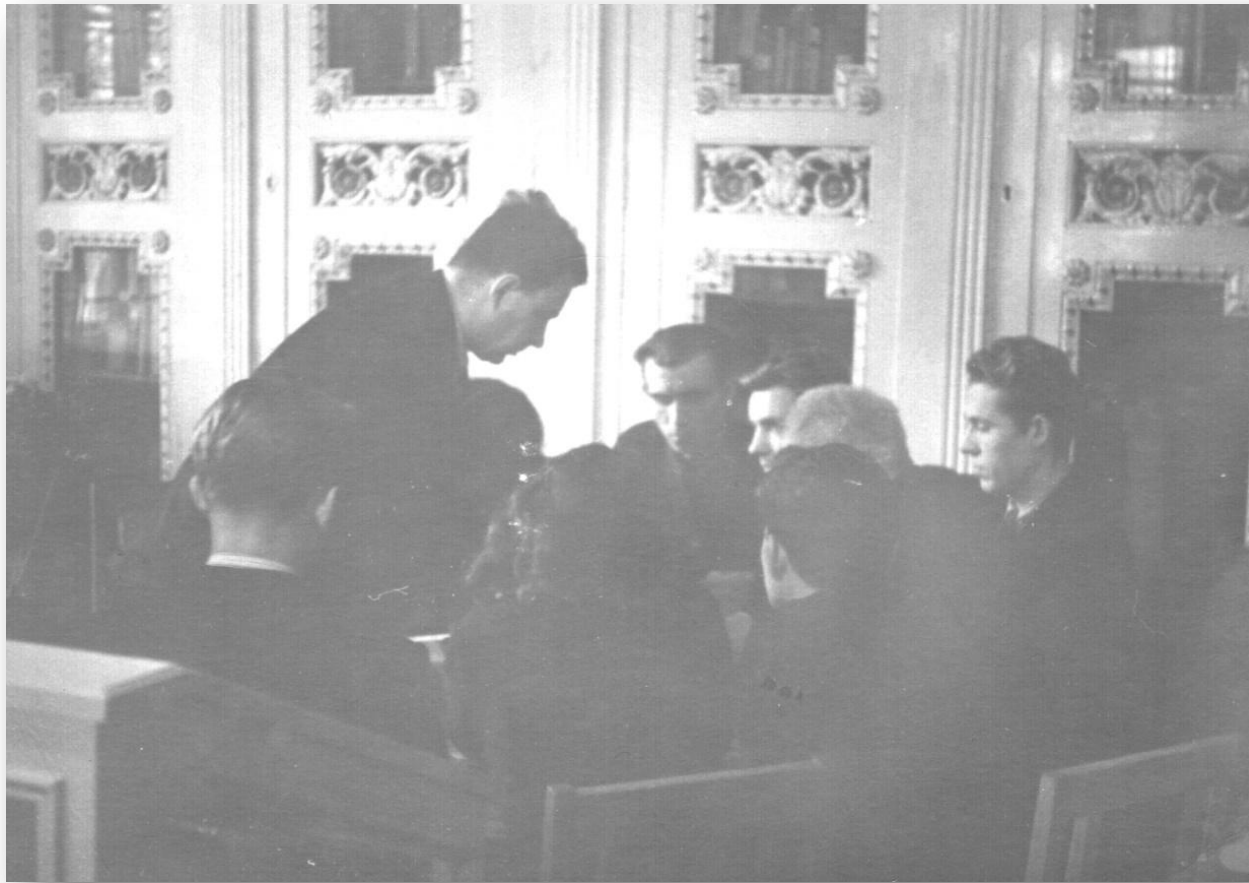
Перший праворуч – В. С. Дончак, директор ДПБ УРСР, поряд із ним – С.Й.Петров, третій – М.М.Сікорський, російський книгознавець, пізніше директор Державної бібліотеки СРСР ім.В.І.Леніна. Другий праворуч – п.Онопрієнко.

У відділі рідкісних і цінних КНИГ

Читав лекції, проводив екскурсії

У відділі рідкісних і цінних книг

У відділі рідкісних і цінних книг

Ю.О. Меженко (1892–1969) – український та російський бібліограф, бібліотекознавець, книгознавець, літературознавець:

«...я ... збираю матеріали до історії бібліографії, зокрема портрети бібліографів. Маю вже чималу збірку і старих бібліографів і наших сучасників. Але Вашого портрета у мене, на жаль, нема. Отже звертаюсь до Вас з великим проханням: будь ласка, дайте мені своє фото... На звороті прошу розписатися...»

(Травень 1963 р. Архів С.Й.Петрова)

Педагогічна діяльність С.Й.Петрова

- Працював за сумісництвом старшим викладачем, доцентом на відділенні журналістики Київського державного університету (1951-1958 рр.). Читав лекції з історії книговидавничої справи в Росії та Україні.
- Викладав у Київській філії Львівського поліграфічного інституту.
- З 1961 р. - на постійній роботі у Київській філії Харківського державного інституту культури, що з 1968 р. стала Київським державним інститутом культури.
- Перший декан бібліотечного факультету Київського державного інституту культури, завідувач кафедри бібліографії; читав курс історії книги та бібліотечної справи.

Микола Шудря, (1935–2012) – український письменник, кінодраматург, журналіст, перекладач; Лауреат Державної премії України ім.Т.Г.Шевченка 1991 р.:

“У мене читав лекції бібліограф і книгознавець Степан Йосипович Петров. Я так захопився цим предметом, що старанно, слово за словом, записував його розповідь, а, не встигаючи за викладачем, іноді перепитував щось та ще й під час перерви намагався уточнити якусь пропущену подробицю. Тож він і закримітив свого студента й запросив мене побувати у відділі стародруків ЦНБ (тепер це Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського), яким завідував”.

(Архіви України . - 2008. URL:

http://www.archives.gov.ua/Publicat/AU/AU_1_2_2008/200-202.pdf)

Зі студентами та викладачами Київського державного інституту культури

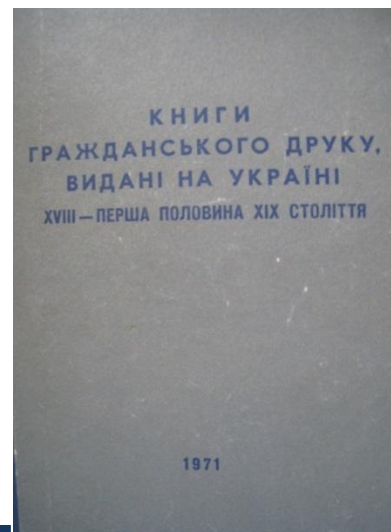

Праворуч від С.Й.Петрова – Н.Ф. Королевич, відомий бібліограф, пізніше – професор, зав. каф. загального бібліографознавства, поряд з нею Т.О.Долбенко, нині – доктор наук, професор. Зліва від С.Й.Петрова В. Волинська, дружина письменника Костя Волинського. Також працювала в бібліотеці та в Інституті культури.

**З першим ректором О. С. Сокальським
та викладачами
Київського державного інституту
культури**

- Наприкінці 1960-х років С.Й.Петров поєднував викладацьку і дослідницько-бібліографічну роботу.

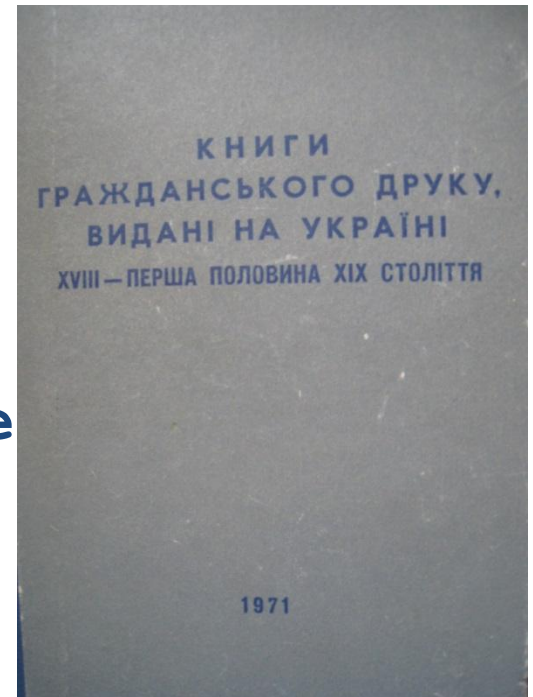

- 1971 р. побачив світ каталог «Книги гражданського друку, видані на Україні, XVIII – перша половина XIX століття».

Історик бібліографії

І.І.Корнейчик:

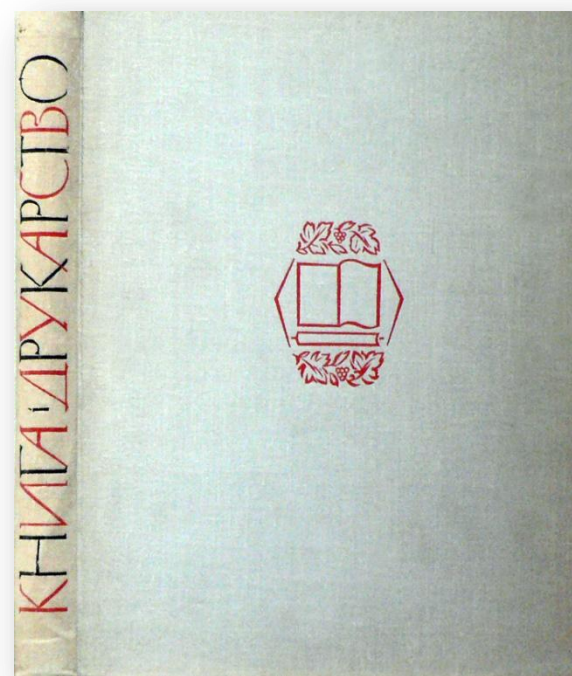
«Радий за Вас, за успішне завершення нелегкої, копіткої роботи: це вагомий внесок у книгознавство і бібліографію... Ваш каталог стане настільною книгою для всіх, хто цікавиться друком України. Йому забезпечене довге життя. На найвищу оцінку заслуговує також Ваш нарис історії гражданського друку на Україні»

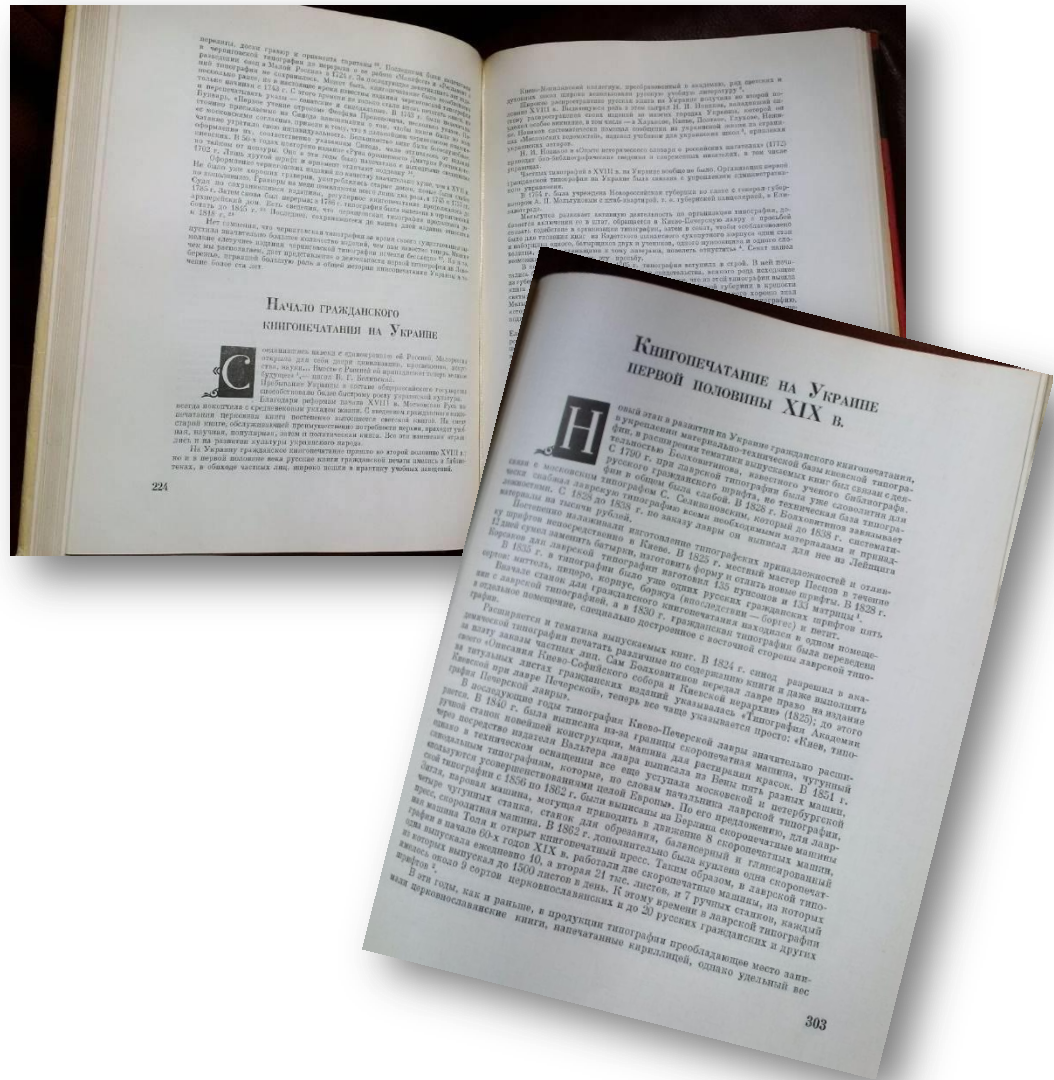
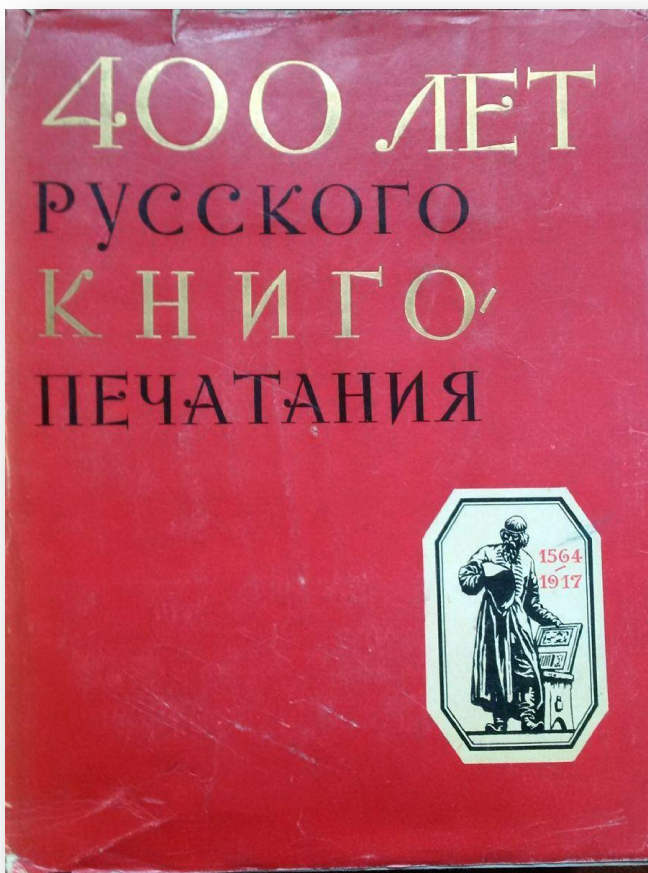
(12.02.1971. Архів С.Й.Петрова)

Внесок у теоретичну розробку проблем українського книгознавства, історії книгодрукування, в розроблення методики складання репертуару української книги

Книга і друкарство на Україні. - К., 1965.

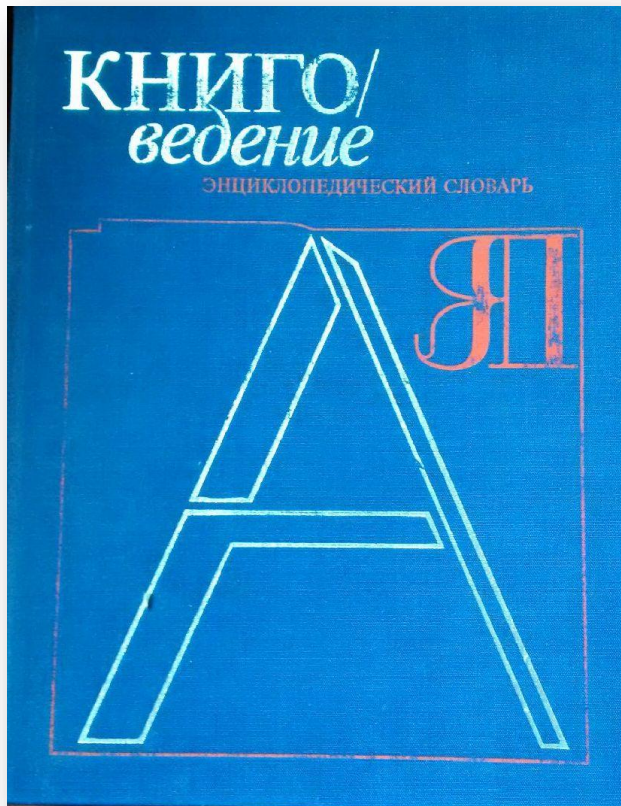
400 лет русского книгопечатания. — М., 1964. — Т.1.

224

303

- Брав участь у створенні Української Радянської енциклопедії як консультант-бібліограф та автор статей
- Автор кількох статей в енциклопедичному словнику «Книговедение» (М., 1982).

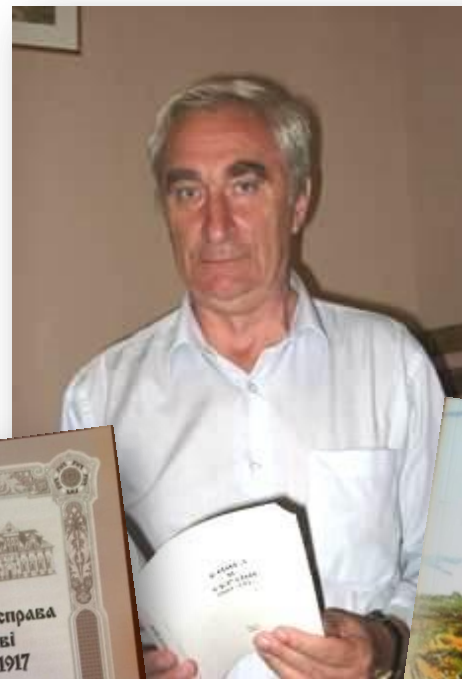
Останні роки свого життя С.Й.Петров присвятив роботі над каталогом книг, виданих в Україні у другій половині ХІХ – початку ХХ ст.

Над цим покажчиком вчений працював разом із сином, **Сергієм Степановичем Петровим** (1947–2013), який став продовжувачем цієї важливої для української культури справи.

Сергій Степанович Петров, син С. Й. Петрова, кандидат філологічних наук, член Ради Київської міської організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, автор праць:

- «Оборонні споруди Києва Х-ХІХ ст. за рукописними і друкованими джерелами» (1995),
- «Книжкова справа в Києві. 1861-1917» (2002),
- «Київ. Погляд крізь століття» (2010),
- «Оборонні споруди Києва Х-ХІХ ст. у контексті історії міста...» (2012) та ін.

Книга в Україні, 1861-1917 :
Матеріали до репертуару укр. кн.
Вип. 1-19 / Національна бібліотека
України імені В.І.Вернадського ;
Укладачі: С.Й.Петров, С.С.Петров. -
К. : 1996-2016.

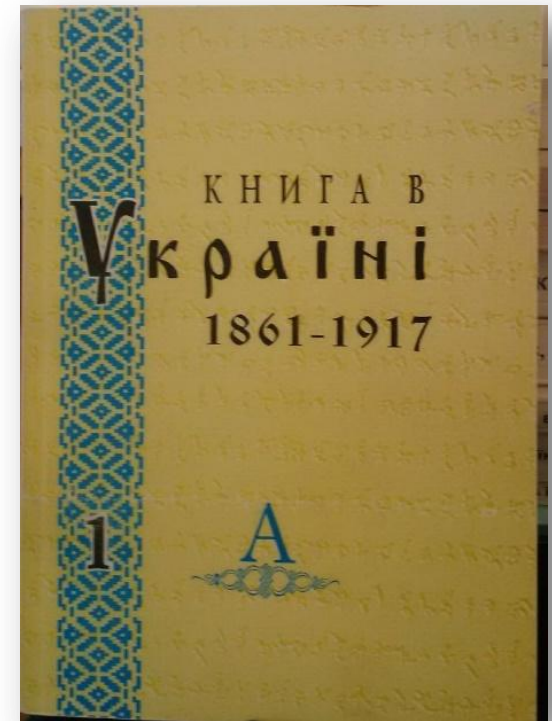

Перший випуск покажчика видано 1996 р.
(через 22 роки після смерті
С.Й.Петрова) за підтримки Міжнародного
фонду «Відродження».

З 1999 р. його видавала Національна
бібліотека імені В.І. Вернадського
(відділ національної бібліографії) в
серії «Національна бібліографія
України».

2016 р. вийшов 19-й випуск
(детальніше:
<http://www.nbuv.gov.ua/node/3093>)

Степан Петров

«Вивчення стародруків має виняткове значення для вивчення питань історії національної культури, побуту і мови»

(Рукопис виступу С.Й.Петрова, Архів НБУВ, оп. 1, № 725, арк. 195. Переклад з рос.) .

«Треба добитися того, щоби вивчення цих фондів не було епізодичним, а мало систематичний характер»

Там само № 724, арк. 144. Переклад з рос.) .

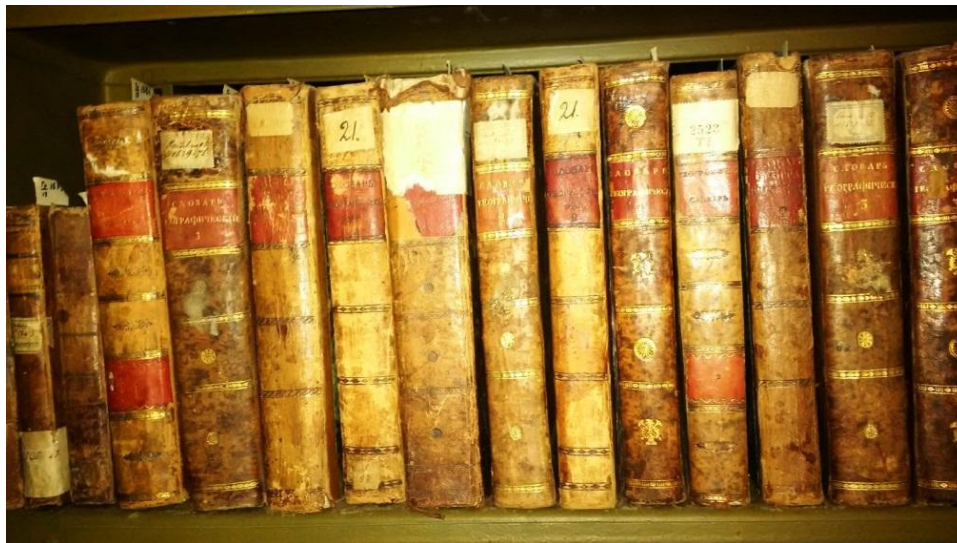
Вибрані публікації, присвячені С.Й.Петрову

- Пашкова В. «Ваш каталог стане настільною книгою...»: [Про діяльність книгознавця С. Й. Петрова] / Валентина Пашкова // Бібліотечний вісник – 1993. – № 3/4. – 69-72;
- У вінок пам'яті улюбленого педагога С. Й. Петрова (1917–1974) : до 80-річчя з дня народження // Вісник Книжкової палати. –1997. – № 6. – С. 30–31;
- Пашкова В. С. Петров Степан Йосипович / В. С. Пашкова // [Українські бібліографи: бібліографічні відомості, професійна діяльність, біобібліографія.](#) – Київ, 2010. – Вип. 2. – С. 99–100;
- [Лиханова І. Внесок С. Й. Петрова у створення українського бібліографічного репертуару](#) // Наукові праці НБУВ. – Київ, 2010. – Вип. 28. – С. 565–574;
- Строгіна Ю. В. Національна бібліографія України: історія та сучасний стан // Культура народів Причорномор'я. – 2013. – № 250. – Про С. Й. Петрова: С. 39–41;
- Ковальчук Г.І. Петров Степан Йосипович || Українська бібліотечна енциклопедія. - [Електронний ресурс] – Доступ до документу: <http://ube.nplu.org/article/Петров%20Степан%20Йосипович>

Книгознавчі студії до 100-річчя Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського

Київ, квітень 2017 р.

Упорядники: В.С.Пашкова,
Г.І.Ковальчук